

Begrunnelsen for Skjold-klassen jfr Inst.S.nr. 11 (2003-2004)

Hvordan argumenterte Stortinget for å anskaffe fartøyet?

Roald Gjelsten, Kommandør (P)

Operative kapasiteter

Skjold-klassen skal utføre overflateoperasjoner som et ledd i Sjøforsvarets utøvelse av sjøkontroll. Skjold-klassen blir et slagkraftig, mobilt og fleksibelt fartøy som selvstendig eller integrert i større forband kan løse en rekke sjømilitære oppgaver i det nasjonale forsvar.

Aktiv og passiv beskyttelse er dimensjonert for operasjoner i et moderne stridsmiljø. Sjøgående egenskaper, samt navigasjons- og fremdriftssystemer, er optimalisert for hurtige operasjoner langs kysten og i trange innenskjærs farvann, men har også vist evne til rask forflytning i åpen sjø i dårlig vær.

Egenskaper som stor mobilitet, god ildkraft med sjømålsmissiler og kanon, og moderne linksystemer for utveksling av kommando, kontroll og informasjon, gjør fartøyene anvendbare for eksempelvis å støtte spesialoperasjoner og til å beskytte petroleumsinstallasjonene langs kysten og til havs. Fartøyene vil også kunne utføre overflateoperasjoner under NATO-kommando eller som en del av andre multinasjonale formasjoner i internasjonale operasjoner.

I fred vil fartøyene hevde suverenitet og gi støtte som nødvendig til utøvelse av myndighet og jurisdiksjon. Fartøyene kan delta i og lede søk- og redningsaksjoner og gi rask støtte til sivile og andre statlige etater/institusjoner som har oppgaver og ansvar i kystområdene.

Fra komiteens flertallsmerknader

Komiteen vil peke på at Norge har suverenitetsansvar over havområder som er sju ganger større enn landområdene. Barentshavet og Norskehavet er blant verdens mest produktive havområder. De klimatiske forholdene og mørketida gjør områdene særlig sårbare, og risikoen for skipsulykker og havari, økt petroleumsvirksomhet i nordområdene, transport av råolje og brukt atombrensel må møtes med offensive tiltak. Dette synliggjør behovet for en full gjennomgang av alle utfordringene i disse havområdene, inkludert de sikkerhetspolitiske, samt utarbeidelse av en helhetlig forvaltningsstrategi for disse enorme områdene. Dette må vektlegges i arbeidet med den neste langtidsproposisjonen. Komiteen vil derfor be Regjeringen i neste langtidsproposisjon se på den totale fartøystruktur i Sjøforsvaret og driften av denne.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Sosialistisk Venstreparti, viser til at missiltorpedobåtene i Skjold-klassen vil gi en styrket kapasitet til suverenitetshåndheving, territorialsikring og til støtte for sivile operasjoner, og mener at dette er spesielt viktig i nordområdene.

Flertallet vil gi sin tilslutning til anskaffelse av de til sammen seks fartøyene som inngår i strukturen Stortinget vedtok ved behandling av [Innst.S.nr.342](#) (2000-2001), jf [St.prp. nr. 45](#) (2000-2001), og hvor Stortinget fattet vedtak om anskaffelse av Skjold-klasse MTB. Flertallet gir også sin tilslutning til den gitte kostnadsrammen.

Saksordførers innlegg 21. oktober 2003

Bjørn Hernæs (H) (ordfører for saken):

Med et visst forbehold for Stortingets votering senere i dag betyr den innstillingen vi nå kan legge frem, en gledens dag for Sjøforsvaret og dermed for det norske forsvaret og for norsk sikkerhet.

Regjeringen ber i den proposisjonen vi nå behandler, om tilslutning til kontrahering av fem nye Skjold-klasse missiltorpedobåter og tilpasning av forseriefartøyet KNM Skjold. De til sammen seks fartøyene inngår i strukturen som ble vedtatt av Stortinget allerede under behandlingen av [St.prp.nr.45 \(2000-2001\)](#), jf. Innst.S.nr.342 fra samme periode. Arbeidet med Skjold-klassen er tatt ut av prosjektet «Ny MTB-struktur», som også omfattet oppdatering av 14 MTB-er av den såkalte Hauk-klassen.

Fartøyene i Skjold-klassen er anvendbare til eksempelvis å støtte spesialoperasjoner og beskytte petroleumsinstallasjoner. Fartøyenes mobilitet og sensor setter en i stand til å overvåke og kontrollere store sjøområder. I fredstid vil fartøyet hevde suverenitet og gi støtte til nødvendig utøvelse av myndighet og jurisdiksjon.

Fartøyene planlegges levert i perioden 2006-2009, med operativ drift fra 2009. De årlige drifts- og vedlikeholdskostenene av fartøyene vil være i størrelsesorden 150-160 mill. kr.

Total kostnadsramme for prosjektet blir 4.675 mill. kr. Det er altså en meget betydelig investering vi foretar, til beste for norsk sikkerhet langs kysten. Kostnadene omfatter materiellinvesteringen, inklusive buffer for usikkerhet og varer og tjenester Forsvaret skal levere, som er satt til 4.409 mill. kr, gjennomføringskostnader, som er satt til 125 mill. kr og bygge- og anleggskostnader, som er satt til 141 mill. kr. Prosjektet omfatter ikke anskaffelse av missiler.

Regjeringen viderefører i sitt tredje budsjettforelegg et rekordhøyt budsjettnivå for forsvarsstrukturen. Dette betyr bl.a at den pågående omleggingen av Forsvaret videreføres med full styrke. Stortinget vedtok allerede i 2001 en struktur som inkluderte seks Skjold-klasse missiltorpedobåter. Nå har forsvarskomiteen lagt frem en innstilling om godkjenning av anskaffelse av fem nye Skjold-klasse missiltorpedobåter samt oppdatering av prototypen KNM Skjold. Det er kun SV som - ikke overraskende i forsvarssammenheng - ikke stiller seg bak innstillingen. Det betyr at det er en meget bred politisk enighet om anskaffelsen, hvilket er svært gledelig.

I [St.prp.nr.55 \(2001-2002\)](#), jf. [Innst.S.nr.232](#) (2001-2002), var det satt av 880 mill. kr til prosjektet for perioden 2002-2005, mens forhandlingsresultatet som foreligger, medfører en utbetaling på 2.064 mill. kr. Denne fremskyvingen av kostnadene i tilknytning til MTB-prosjektet vil kunne innebære at annen aktivitet og andre prosjekter må forskyves i denne perioden. Den øvrige summen utbetales i perioden 2006-2011.

En enstemmig komité peker i innstillingen på Norges utfordringer i forhold til at vi har suverenitetsansvar over havområder som er syv ganger større enn landområdene. Barentshavet og Norskehavet er blant verdens mest produktive havområder. De klimatiske forholdene og mørketiden gjør områdene særlig sårbare, og risikoen for skipsulykker og havari, økt petroleumsvirksomhet i nordområdene, transport av råolje og brukt atombrensel må møtes med offensive tiltak. Dette er realiteter som vil bli forstått, selv av en bonde fra Hedmark.

Hele forsvarskomiteen utenom SV viser til at missiltorpedobåtene i Skjold-klassen vil gi en styrket kapasitet til suverenitetshåndheving, til territorialsikring og til støtte for sivile operasjoner, og mener at dette er spesielt viktig i nordområdene.

Missiltorpedobåtene er Sjøforsvarets sterkeste element i operasjoner langs kysten. De har stor fart, rask reaksjonsevne og kraftig slagkraft. Med sin svært korte reaksjonstid kan Skjold-

klassen være raskt til stede for å redde liv og verdier langs kysten, nord og syd, innen 24 timer fra hjemmebasen.

Skjold-klassen er fremtidens MTB-er. I forhold til Hauk-klassen vil de kunne dekke større områder og nå destinasjoner hurtigere. I tillegg vil de bli utstyrt med det siste av våpen- og radarteknologi.

Forseriefartøyet KNM Skjold er verdens raskeste marineskip med en toppfart på opptil 60 knop. Fartøyene er konstruert for å operere i kystnære farvann, men har vist seg også å ha gode havgående egenskaper. For eksempel seilte fartøyet over til USA uten assistanse fra andre fartøy. Oppholdet i USA varte i ett år, og amerikanerne viste - og viser - stor interesse for fartøyet.

Skipets havgående egenskaper gjør at det også er egnet til f.eks å være med og sikre norske olje- og gassinteresser i Nordsjøen mot terrorisme. De kan også avskjære angripere fra å komme sjøveien, og de kan drive med skipskontroll, noe som det ser ut til å bli økt behov for i tiden fremover.

I tillegg vil de kunne fylle den mer tradisjonelle MTB-oppgaven med å sikre forsyningslinjene langs kysten, gjennom patruljer, eskorte og lignende.

Skjold-klassen viser frem norsk båt- og forsvarsteknologi på sitt aller beste. Båtene skal bygges av Umoe Mandal i samarbeid med Kongsberg Defence and Aerospace og det franske selskapet Armaris. Den internasjonale interessen for disse båtene kan bidra positivt for norsk industri utover det som oppnås gjennom kontrahering av disse seks båtene til det norske forsvaret.

Jeg vil også gjerne nevne at de utenlandske leverandørene har forpliktet seg til gjenkjøpsanskaffelser for 1 milliard kr over en tiårsperiode.

Utover det vil jeg bare vise til det dokumentet som foreligger, og anbefaler komiteens innstilling.

Hva sa FPU i "Et styrket forsvar" s. 87 om Sjøforsvarets og Skjold-klassen (FPU's rapport)

4.3.4 Sjøforsvaret

Det gamle konseptet for sjøinvasjonsforsvar er avviklet, og Sjøforsvaret blir nå utviklet for fleksibel maritim krigføring i kystsonen og kystnære farvann. Dette vil gi en balansert kapasitet for å møte maritime utfordringer i fred, krise og krig, så vel i egne farvann som i internasjonale operasjoner.

Den vedtatte strukturen inkluderer fem fregatter under innfasing, seks mineryddere og seks undervannsbåter. Ubåtene er meget viktige forsvarsvåpen, og utvalget vil peke på behovet for nye undervannsbåter rundt 2020.

Logistikk-/flerbruksfartøy er under prosjektering. Dette er meget viktig for nasjonale og internasjonale operasjoner. Marinens jegervåpen videreutvikles. Dette består av marinejegere, minedykkere, kystjegere og taktisk båtskvadron, som til sammen behersker et bredt spekter av spesial- og andre viktige operasjoner i det maritime miljø.

Det er 6 missiltorpedobåter (MTB-er) under bygging. Utvalget er kjent med Forsvarsstudiens anbefaling om å terminere dette fartøysprosjektet. Forsvarsstudien legger vekt på at fartøyene er utviklet med bakgrunn i den kalde krigens trusselscenarier, og spesialisert for antiinvasjonsrollen. De er derfor lite anvendelige i andre roller, og de kapasitetene MTB-ene representerer er i stor grad overlappende med kapasiteter som andre kampfartøy, Luftforsvaret

og Kystvakten har. Forsvarsstudien peker også på at MTB-ene vil få høye driftskostnader, og at en innføring av disse fartøyene ville innebære at høyere prioriterte kapasiteter må tas ut av strukturen.

Utvalget er også kjent med beslutningene som er tatt om å igangsette og gjennomføre dette prosjektet. Det er investert store beløp i materiell over en årrekke. Kompetanse innen denne type kystnære operasjoner vil gå tapt ved en utfasing av MTB-strukturen. Utvalget finner imidlertid ikke grunn til å overprøve den fagmilitære tverrprioritering i Forsvarsstudien som innebærer å terminere anskaffelsen av nye MTB-er. Det vil ikke være riktig å prioritere kostnader til MTB-er, framfor andre viktige områder for Forsvaret.

Avslutning

Det får være opp til den enkelte som leser, å vurdere om beslutningen om å anskaffe Skjold-klassen hvilte på den kalde krigens scenarioer og spesialisering for antiinvasjonsrollen. Denne leser av stortingsdokumentene finner ikke grunnlag for denne argumentasjon. Heller ikke dagens realiteter til sjøs. Fartøyene inntar i dag en nøkkelrolle i Natos "Force Protection"-konsept. Dette konseptet som er utviklet og øvet sammen med nederlendere og briter over en årrekke, er i dag godkjent maritim taktisk doktrine i alliansen. Det må vel være det PFU refererer til i første avsnitt i sitatet over på rapportens side 87. Denne taktikken er i dag sentral for å klargjøre kystområder før landsettings- eller evakueringsplattformer tillates å settes inn, samt for beskyttelse av disse under gjennomføringen av selve operasjonen. I tillegg kommer fartøyenes unike egenskaper og nytte i hjemmefarvannene som stortingsdokumentet på en så utmerket måte beskriver.